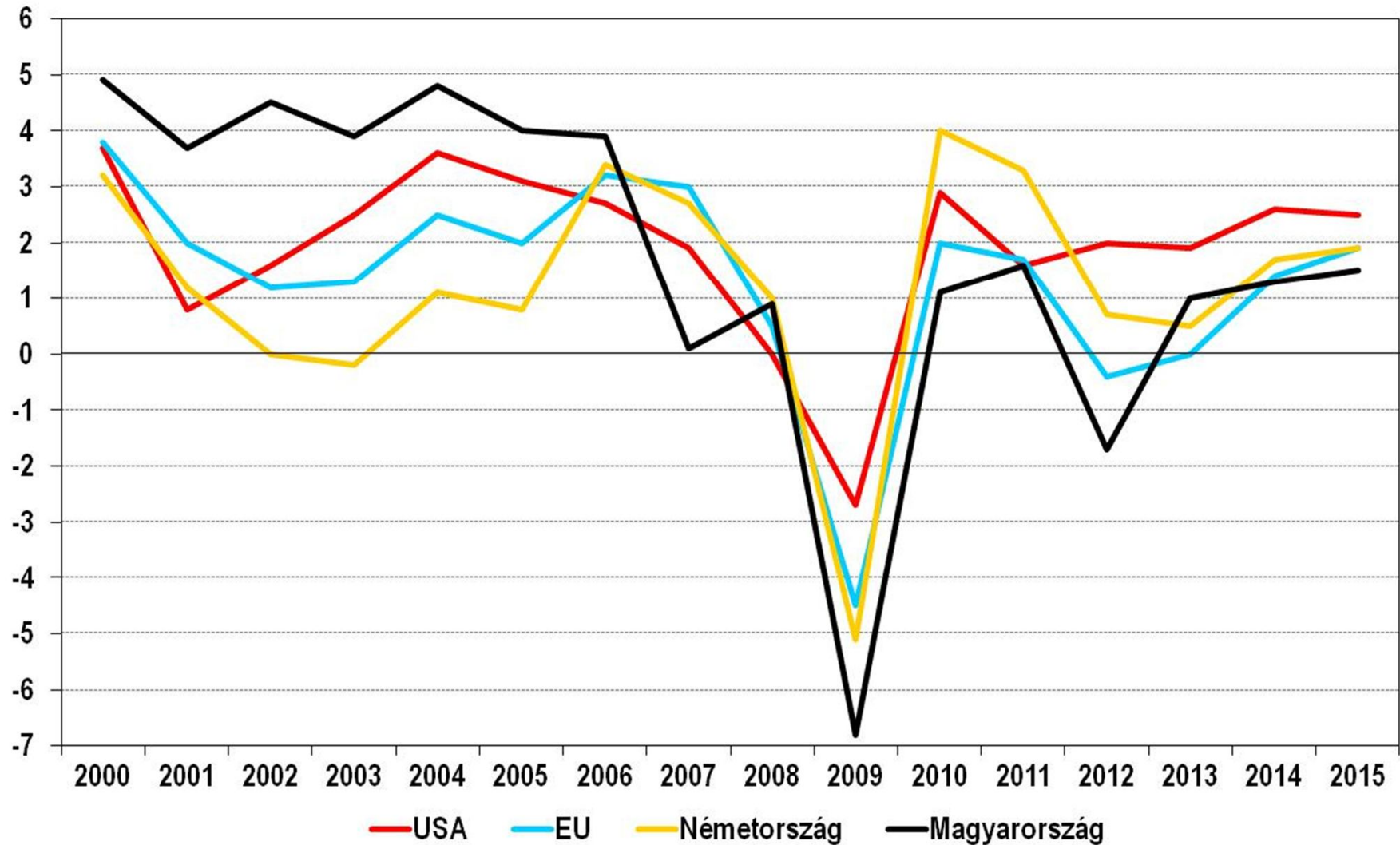

Magyarország a válság után, a foglalkoztatás tükrében

Vértes András
elnök
GKI Gazdaságkutató Zrt.

LIGA -fórum
Budapest, 2014. február 12.

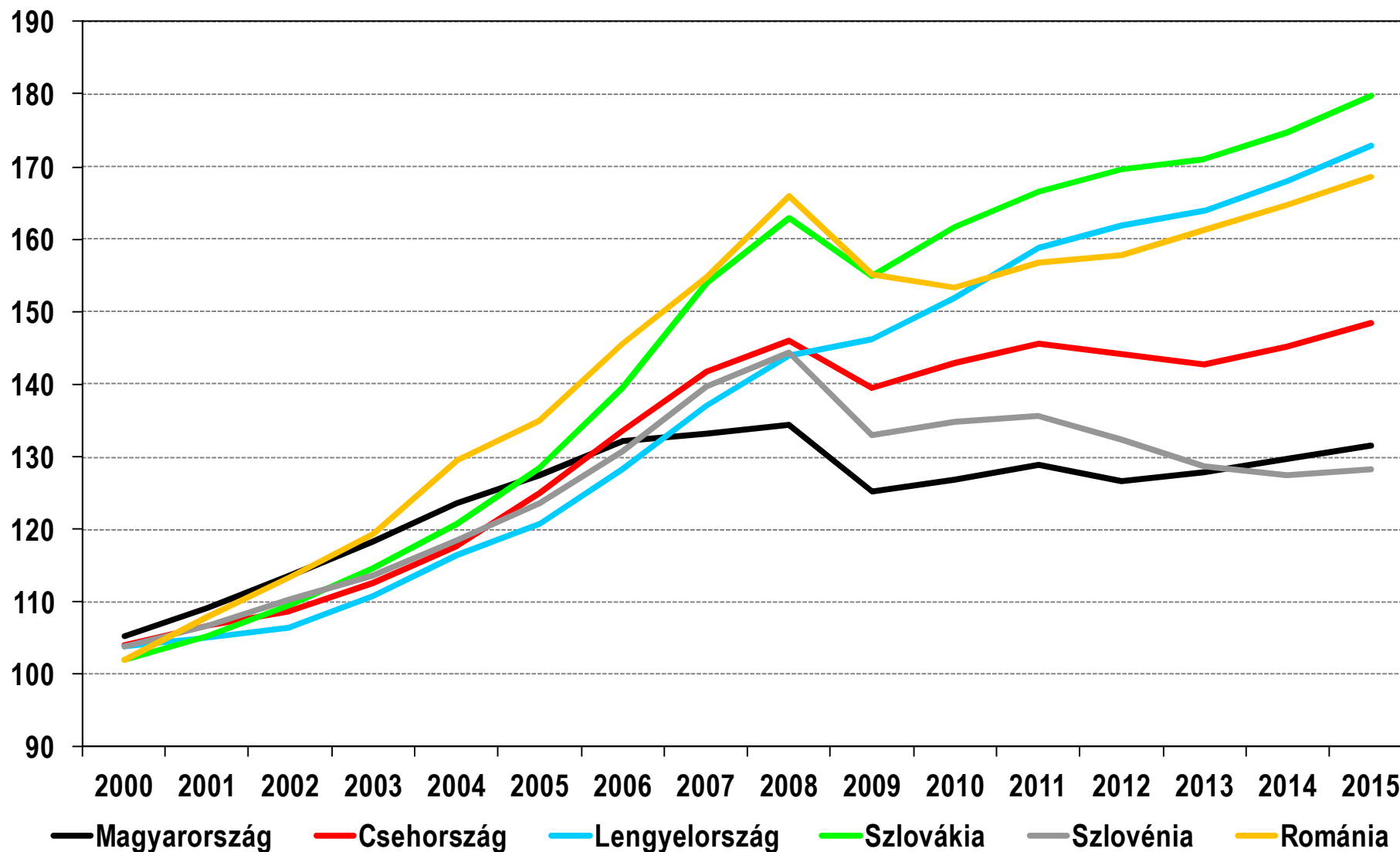
Kifelé a világgazdasági válságból, GDP, 2000-2015 (előző év = 100)

Elvesztegetett évtized

- Az EU-csatlakozás óta **nincs felzárkózás az EU-átlaghoz**
- Szinte minden téren **leszakadtunk a régióhoz képest**
- **Durván romlik** a versenyképességünk és a nemzetközi megítélésünk
- Szűk elit gazdagodik, középosztály gyengül, a **szegénység terjed és mélyül**
- Társadalmi megbékélés és alapvető, közös változtatások nélkül **nincs esély a kilábalásra!**
- **Közös bűn! Visegrádi éllovasból leszakadó balkáni!**

Néhány közép-európai EU-tagállam növekedése, 2000-2015 (1999=100)

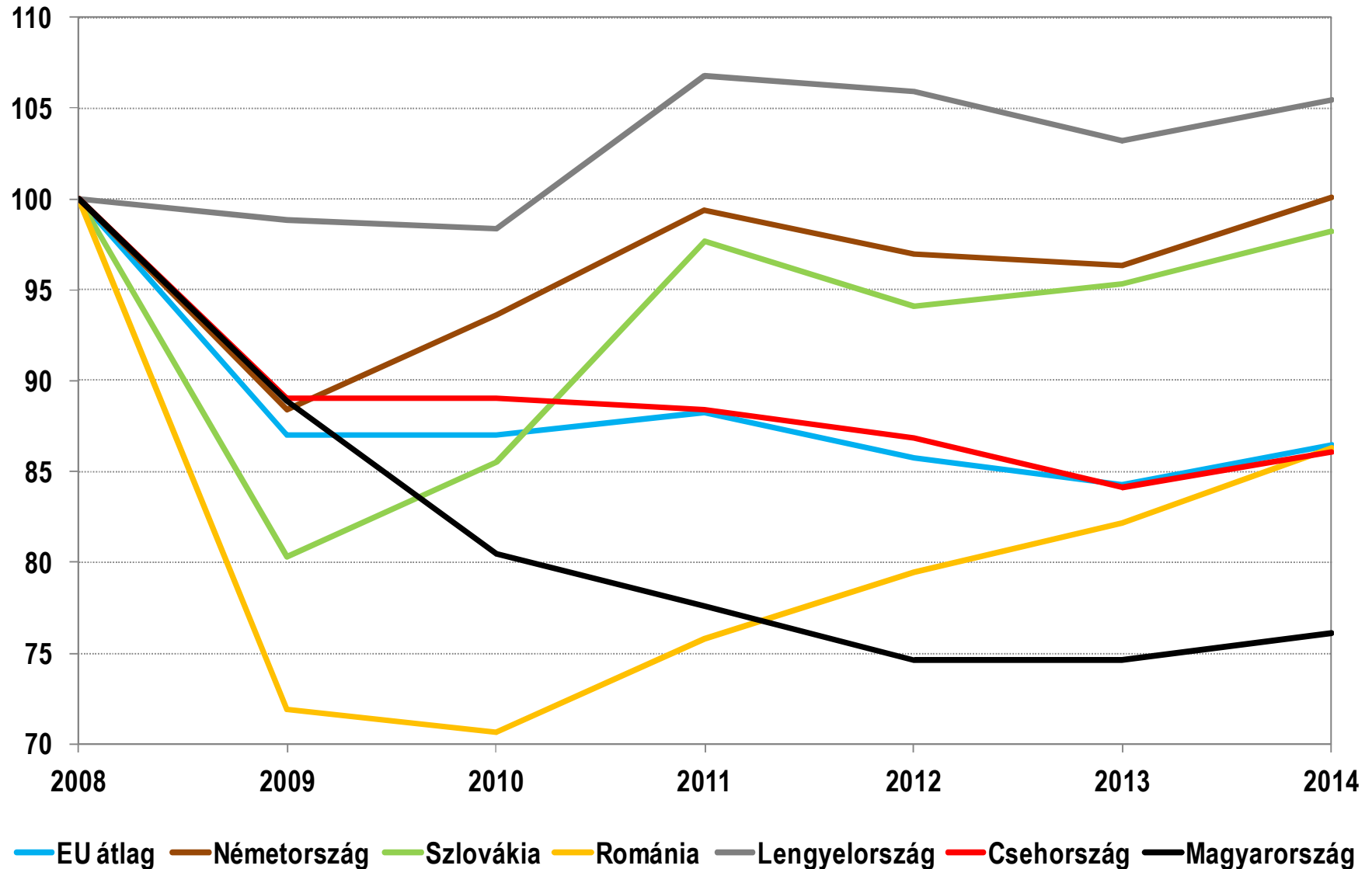

Fő okok

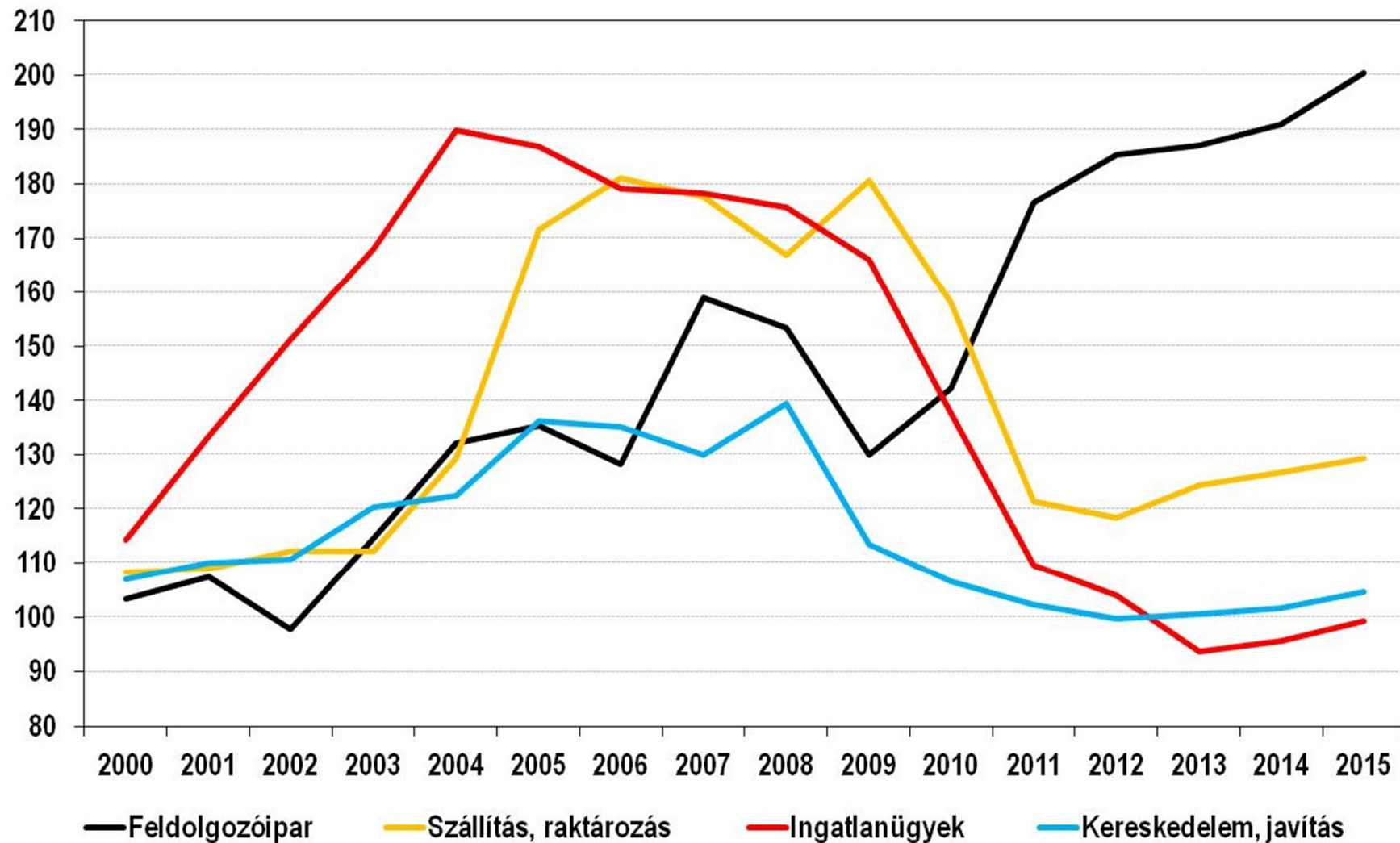
- **Tartós reformképtelenség**
- **2006-ig:** fegyelmezetlen költségvetés
- **2006-tól:** politikailag meggyengült kormány költségvetési kiigazítása
- **2008-tól** világgazdasági válság
- **2010-től** kétharmados politikai és gazdasági zsákutca
 - hatalmi populizmus, emiatt **jogbiztonság hiánya, kiszámíthatatlanság, 17(!) alkotmánymódosítás**
 - **államosítás**, piacátrendezés, **versenyellenesség**
 - nacionalista elfordulás Európától, **népbutítás**

Bod Péter Ákos: a fő cél a tulajdoni átrendezés, akár a növekedés kárára is!

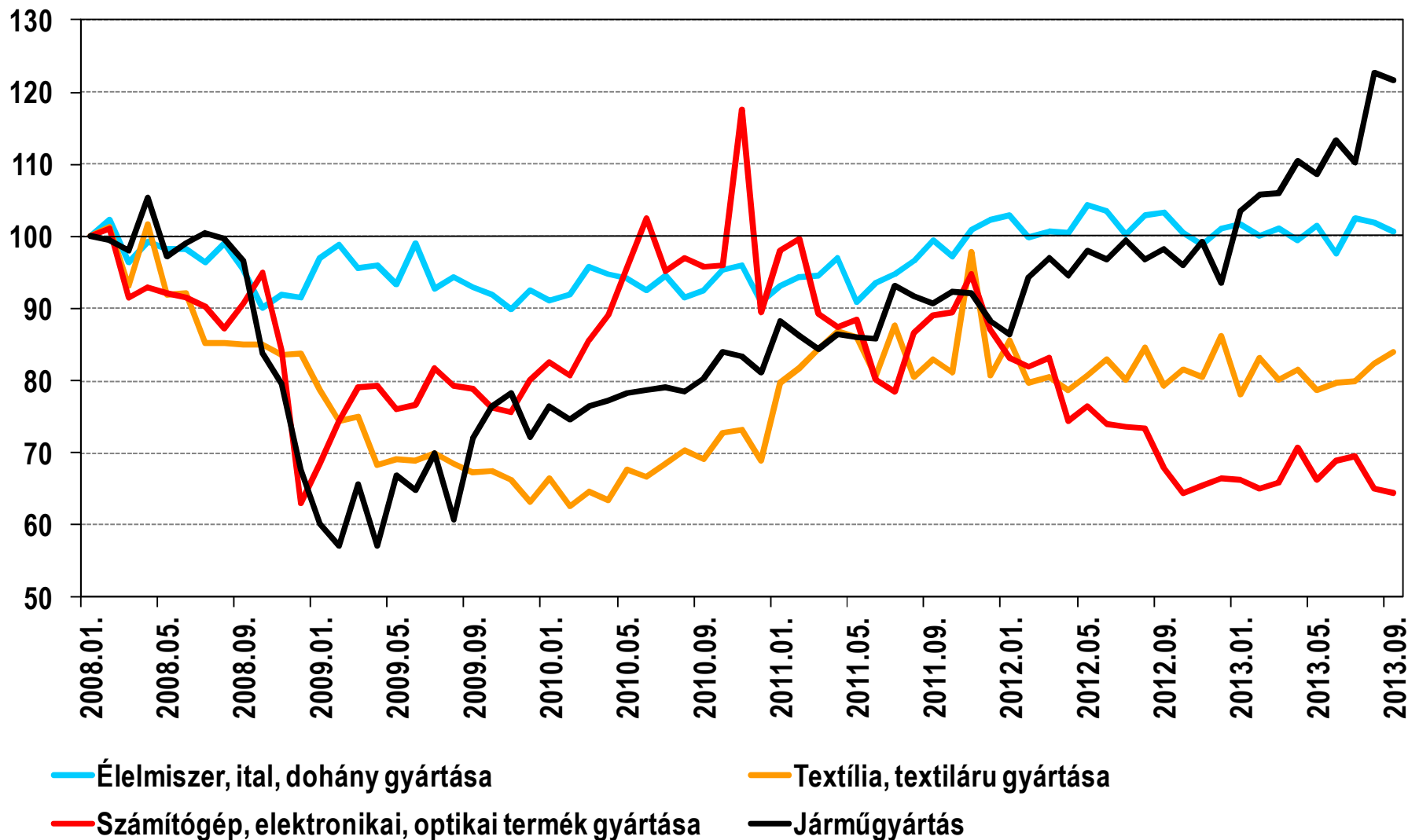
EU-tagországok beruházása, 2009-2014 (2008 = 100)

Ágazatok beruházása, 2000-2015 (1999 = 100)

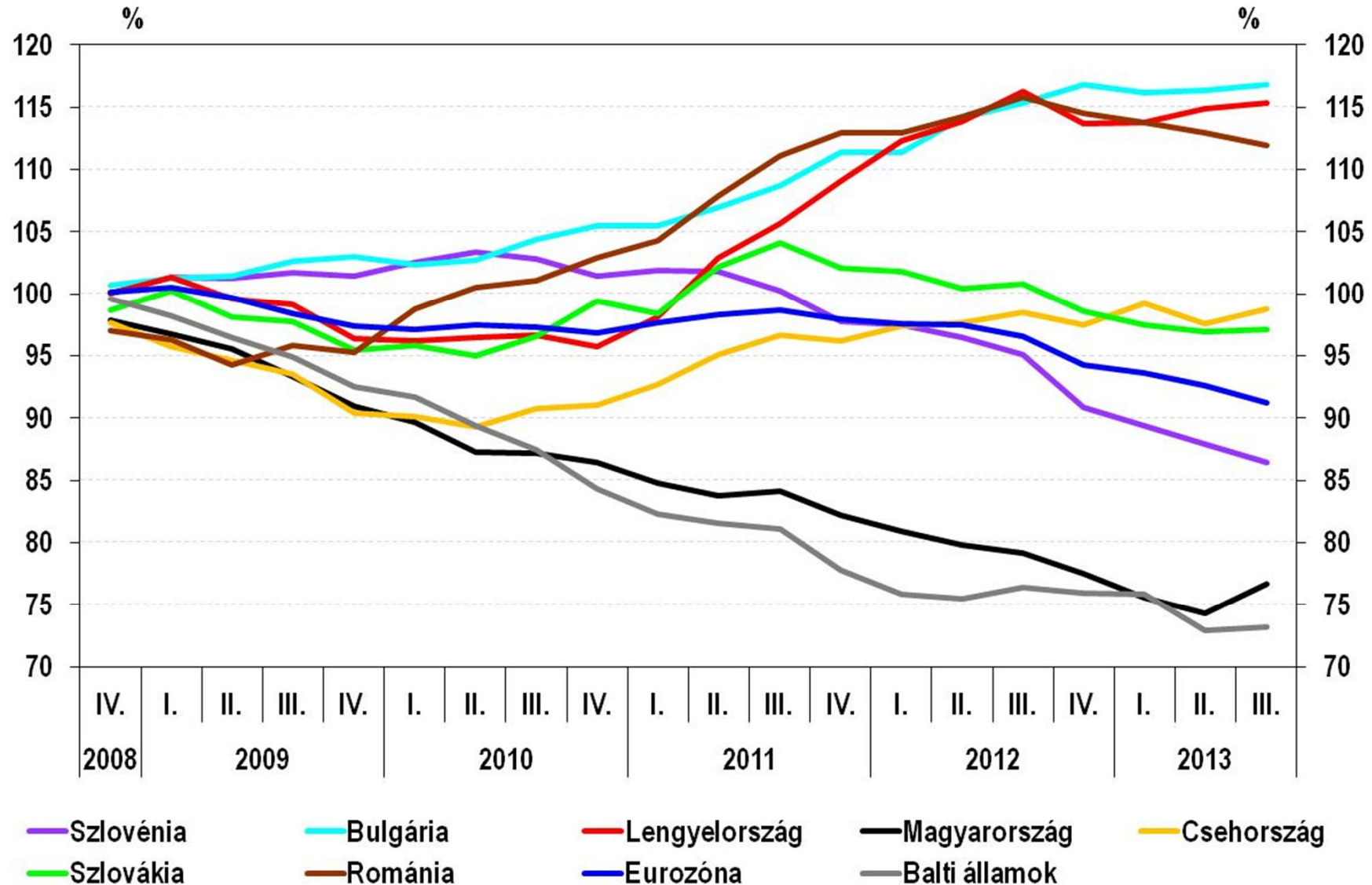

A válság hatása a magyar iparágakra, 2008-2013 (2007. december = 100)

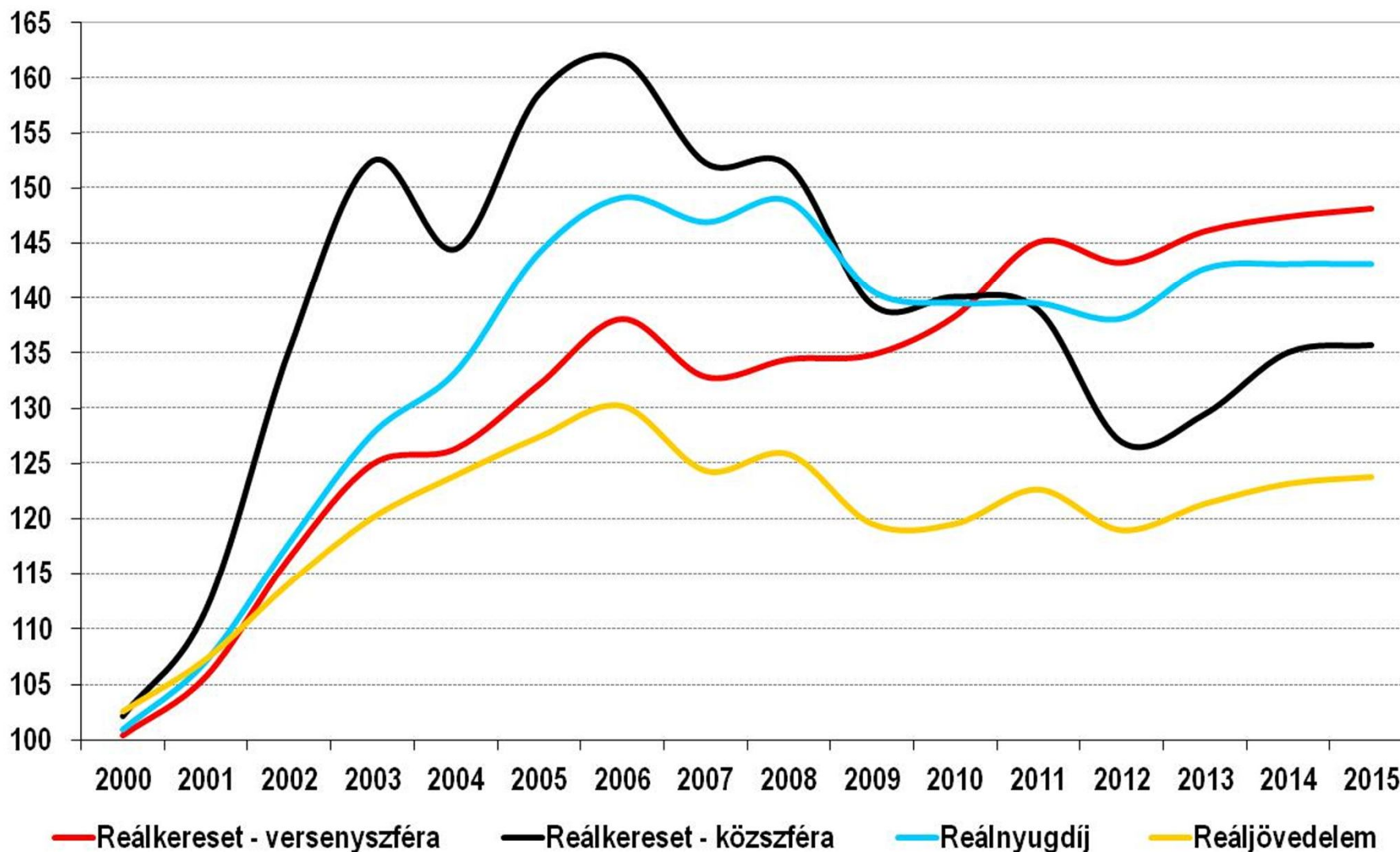
Vállalati hitelállományok, 2008-2013

(2008. október = 100, árfolyamszűrt)

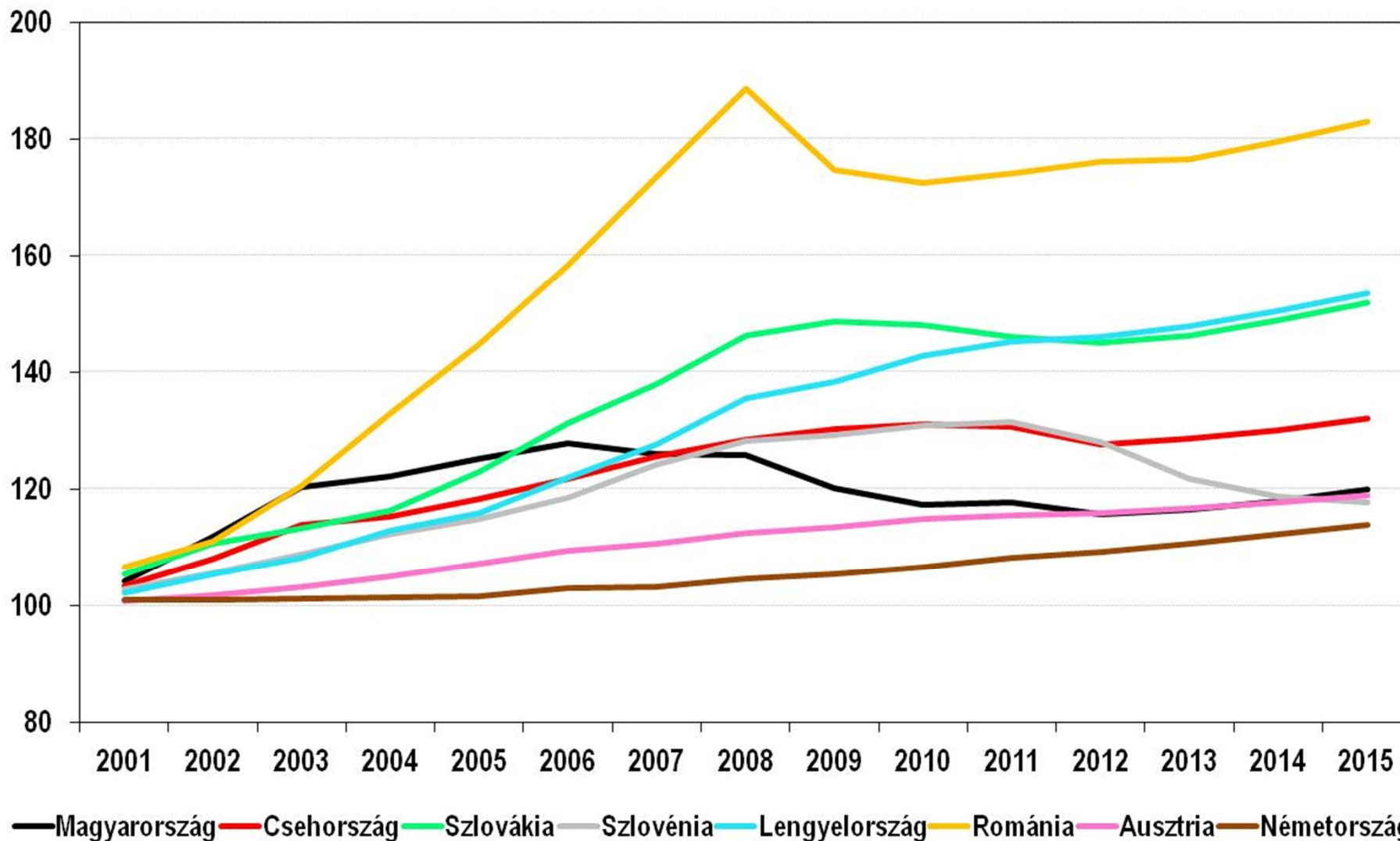
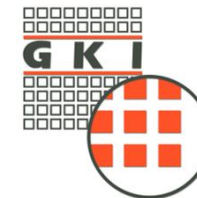
Reáljövedelem, 2000-2015

(1999 = 100)

Lakossági fogyasztás, 2001-2015

(2000 = 100)

Látszat és valóság (2013) 1.

Államháztartási hiány/GDP: 2,8% (2008-2010: 4,1%)

DE: a javulás a folyó **nyugdíjjárulék** költségvetésbe irányításának következménye (kb. a GDP 2%-a)

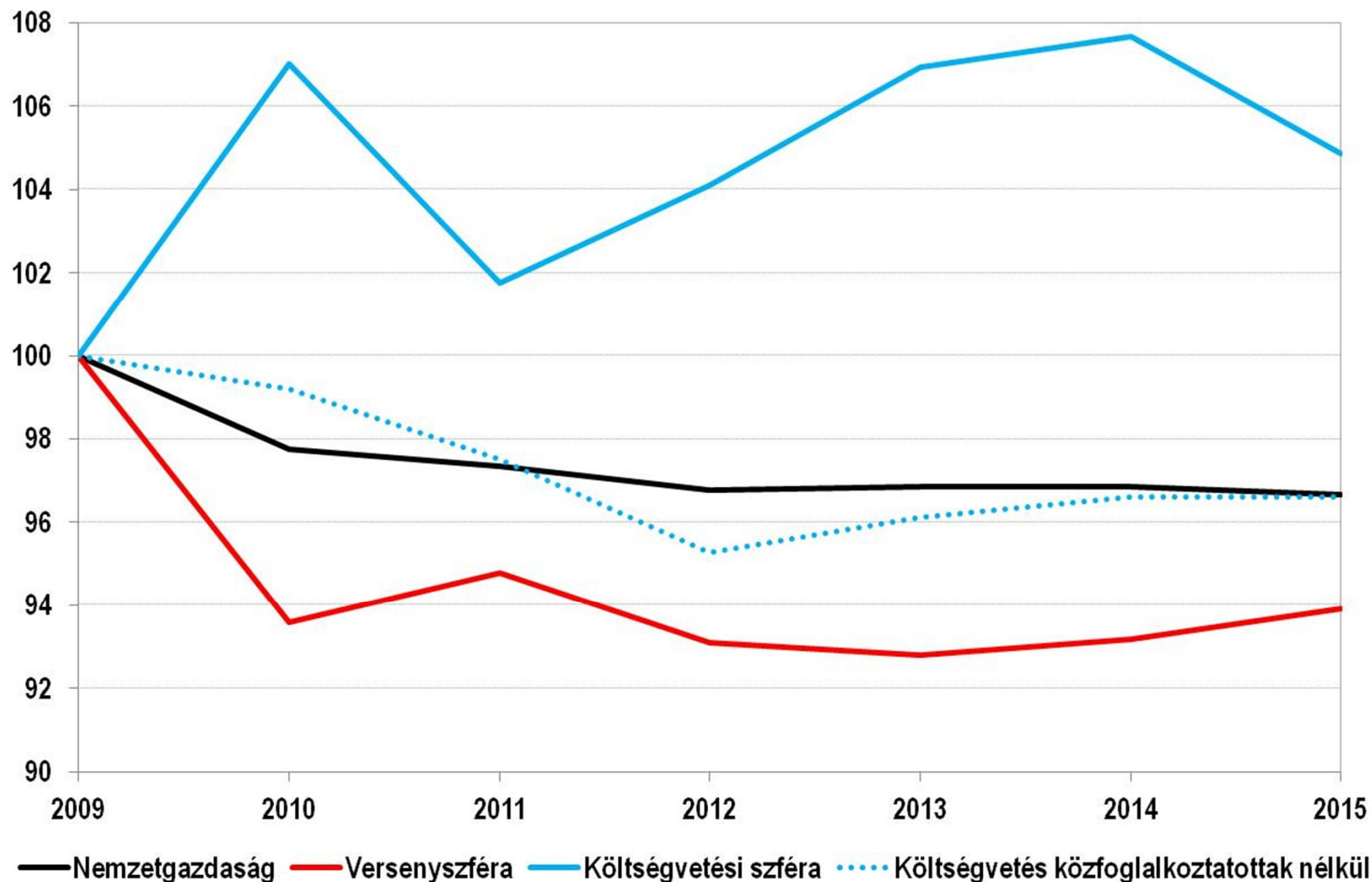
Államadósság/GDP: 80% (82%-ról)

DE: magán-nyugdíjpénztári vagyon államosítása nélkül valójában **6 százalékponttal nőtt**

Foglalkoztatás: 2001 óta nem volt ilyen kedvező

DE: a **valódi** (közmunka és külföldi munkavállalás nélküli) **üzleti foglalkoztatás nem nő**

Az alkalmazottak száma szektoronként, 2010-2015 (2009 = 100)

Alkalmazottak: a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozások és a teljes költségvetési szféra

Látszat és valóság (2013) 2.

GDP-növekedés: 1% (szintje nem éri el a 2011-est)

DE: nagyrészt a **jó időjárás** következménye

Emelkednek a **beruházások:** 4%

DE: csak EU-támogatások átmeneti gyorsított lehívása révén

üzleti beruházási aktivitás gyenge

működőtőke kiáramlik

versenyképességi listákon lefelé csúszunk

Megállt a **fogyasztás** visszaesése: 0% (IV. negyedév bővült)

DE: nagyrészt a fenntarthatatlan rezsicsökkentés révén

tervezett 5,2% helyett 1,7% áremelkedés

reálnyugdíj: **3,5%**, reálbér **3,3%** (GDP csak **1%!!**)

Látszat és valóság (2013) 3.

Kamatcsökkentés (alapkamat 7→2,85 %)

olcsóbb az államháztartás finanszírozása

DE: nem serkenti a növekedést (bizalom- és piachiány)

növekvő árfolyam-kockázat

Infláció nulla közelébe csökkent - rezsiharc

DE: fenntarthatatlan, **most túl alacsony, rövidesen túl magas lesz**

Piacról finanszírozzuk az államadósságot

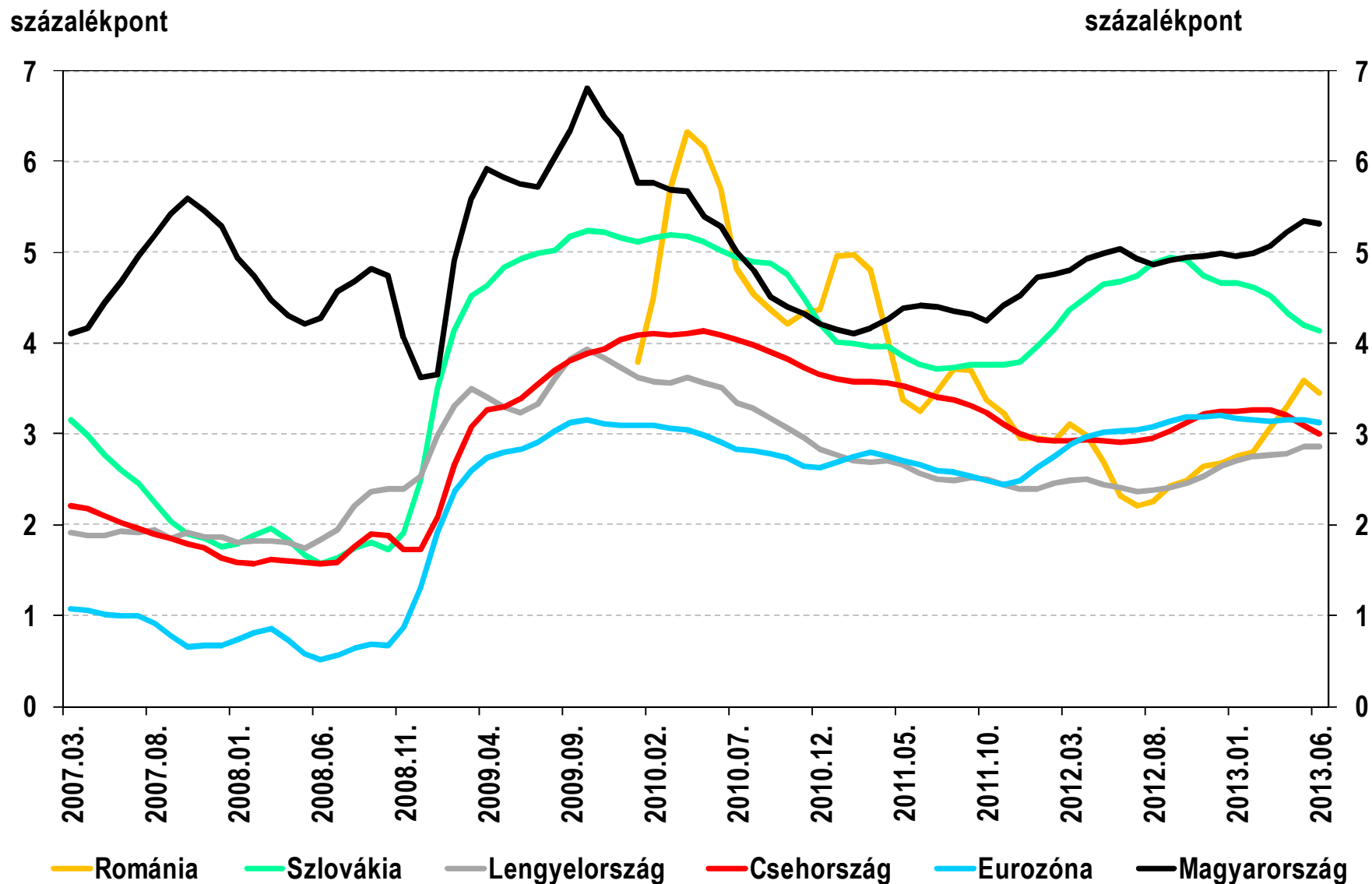
DE: **bóvli kategória**

kamatfelár bolgárnál és románnál is magasabb

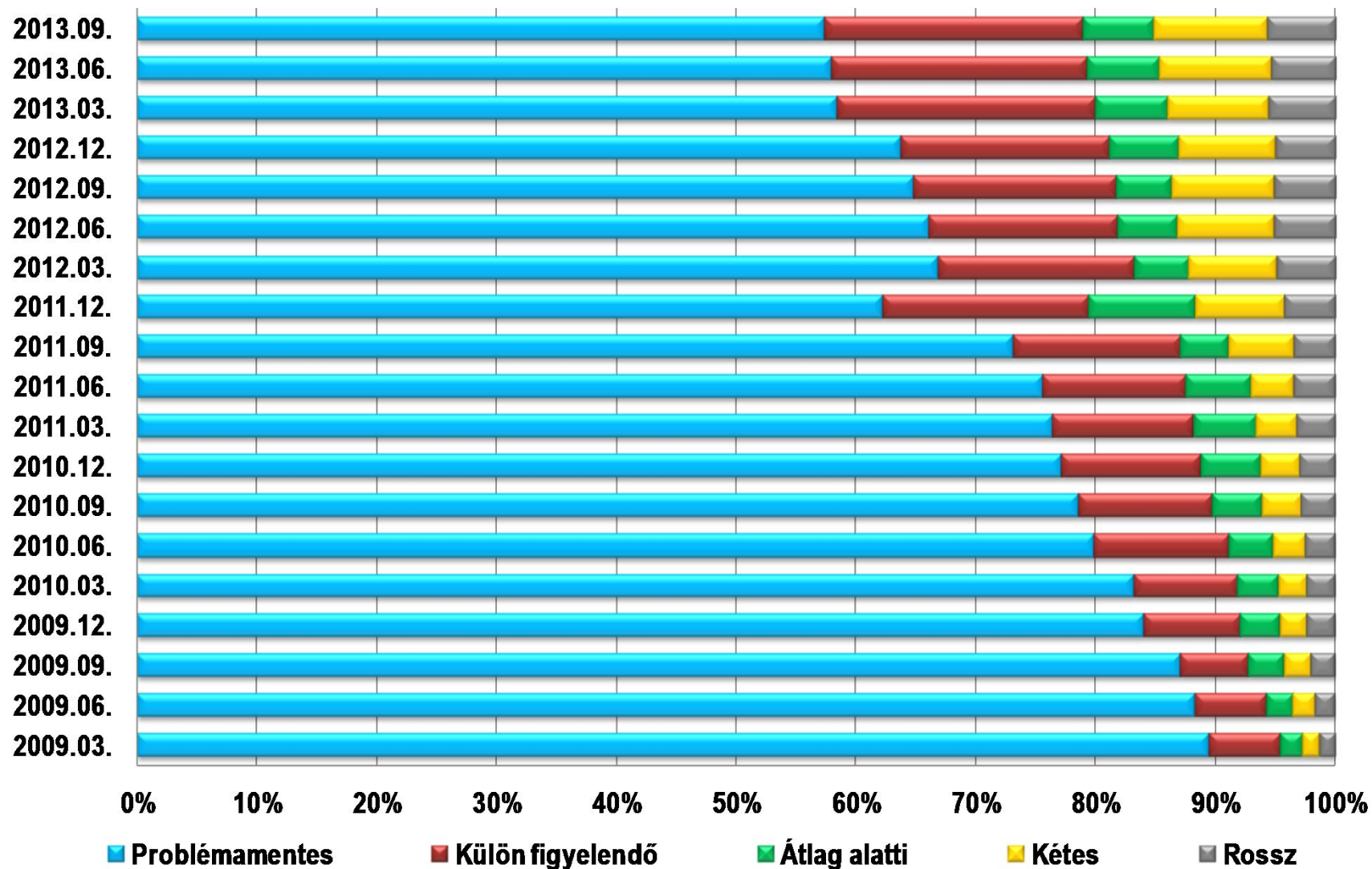
CDS-felár: javult, de rosszabb a kormányváltást megelőzőnél

régióban csak szlovénnél és horvátnál alacsonyabb

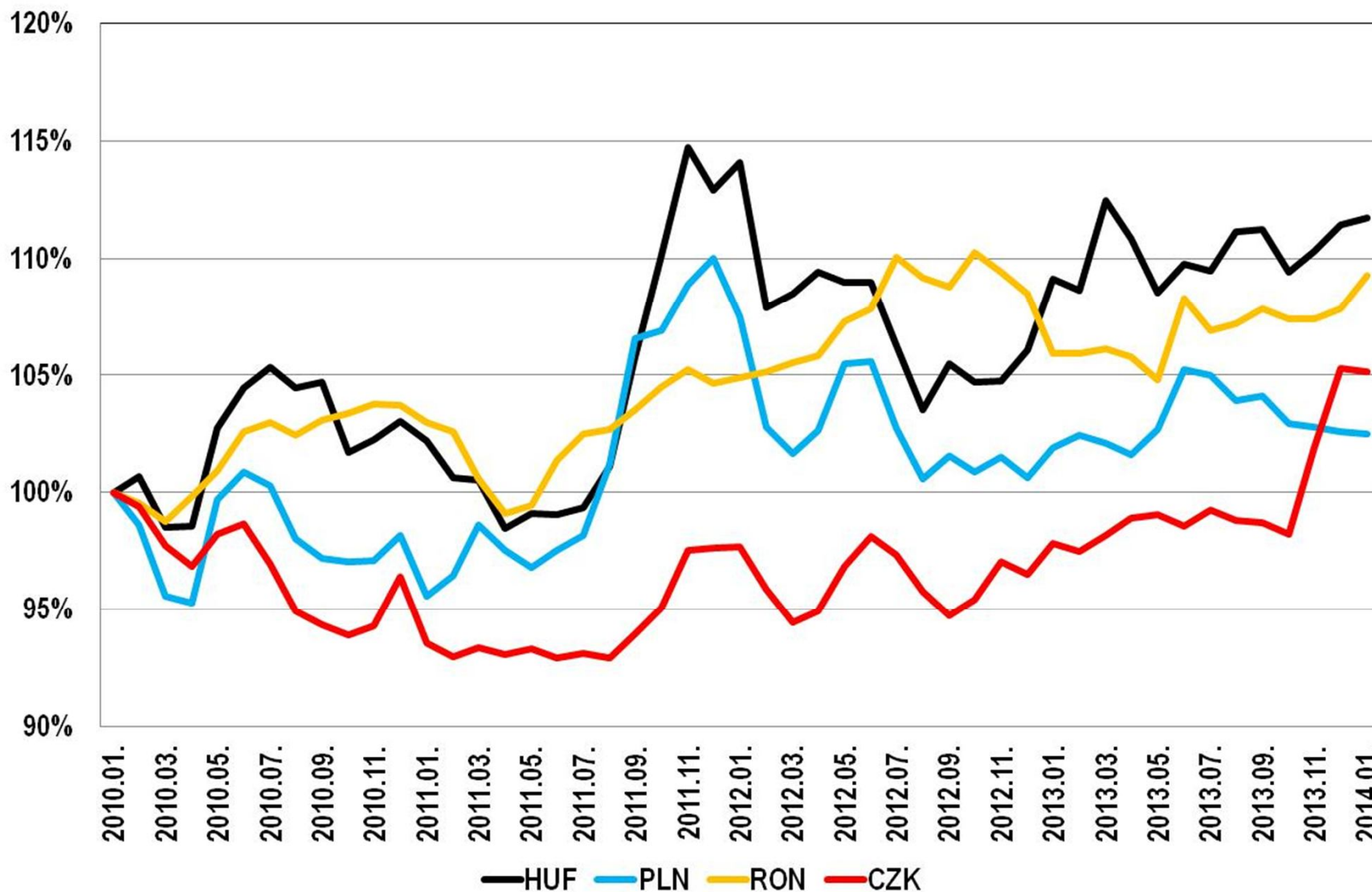
Új kibocsátású lakáshitelek felára az alapkamatok felett, 2007-2013

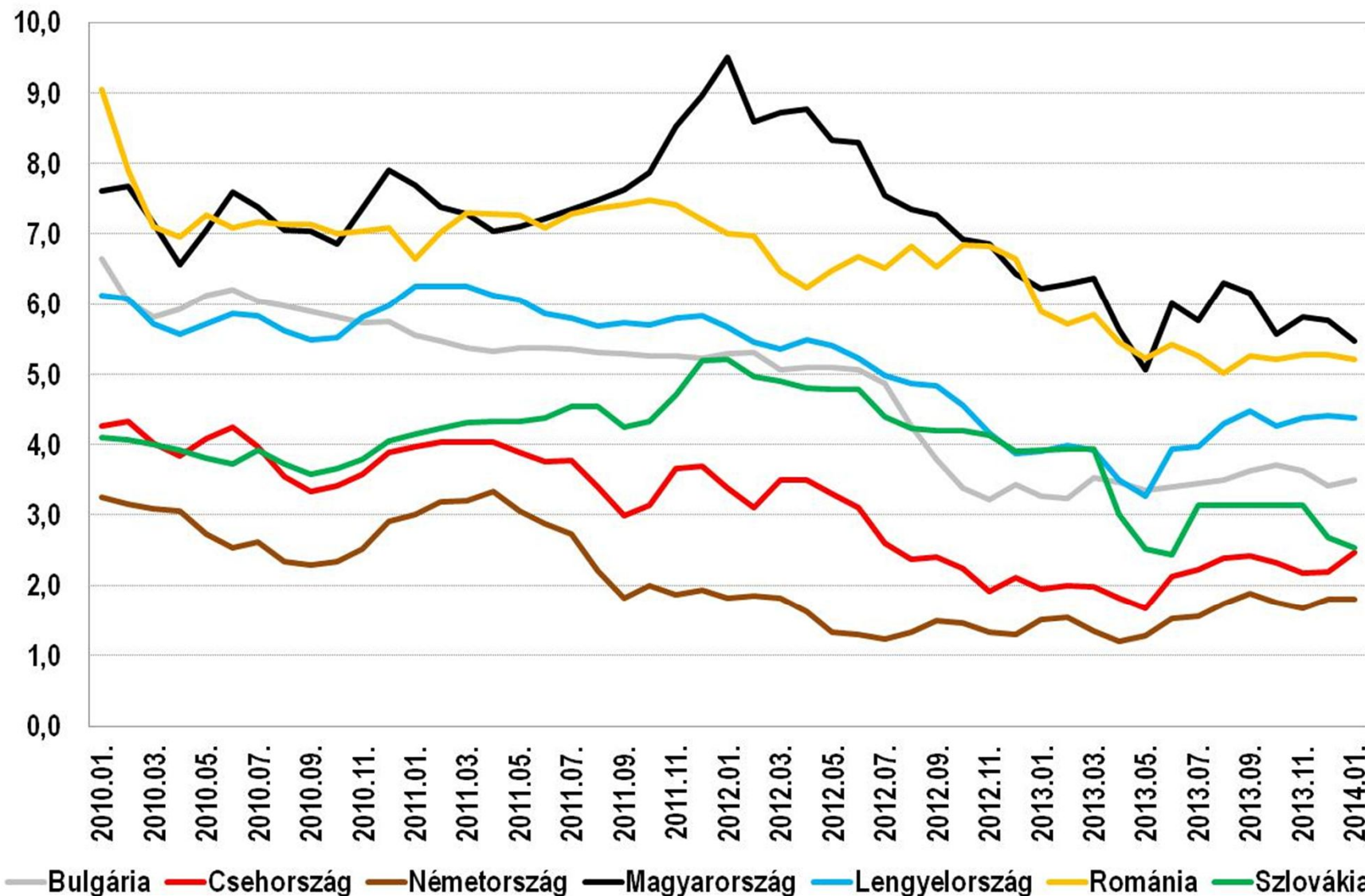
A hitelportfólió megoszlása minősítési kategóriák szerint, 2009-2013

Közép-európai devizák euró-árfolyama, 2009-2014 (2008. december 31. = 100)

Régióbeli kamatfelárak az eurókamatok felett, 2010-2014 (bázispont)

Karsai Gábor:

„Egyesben megyünk, padlógázzal...

... a zaj és a költség nagy, a sebesség kicsi!”

Alapgondok

- **Az Alaptörvénybe bármi beírható!**
- **A tulajdon nincs biztonságban**
- **A tőke és a munkaerő nem be, hanem kiáramlik**
- **Az üzlet nem üzleti alapon folyik (politikai hűség!)**
- **Az ígéretekből szinte semmi nem lett**
 - államadósság nem csökken
 - a költségvetést 20-szor kellett módosítani (2012-13.)
 - GDP évi 3000 milliárd forinttal kisebb
 - havi 65 ezer forint mínusz családonként

Tőke-, jövedelem- és likviditás-vesztés

Pedig nettó EU-támogatás évi 1 milliárdról közel 3 milliárdra nőtt!

Hiányoznak a fejlődés feltételei

- **Tőke**

- ✓ belső felhalmozás szerény
- ✓ külföldi alig akar bejönni
- ✓ lefagyasztott bankrendszer

- **Munkaerő**

- ✓ merev, rugalmatlan közoktatás (XIX. század)
- ✓ megkopasztott felsőoktatás (-30%)

- **Csökkenő EU-fejlesztési források**

- **Válságadókkal lefagyasztott üzleti szféra**

- **Az államosítások terhei előjönnek** —>költségvetési nehézségek

Kilábalás 1.

- **Politikai, társadalmi párbeszéd a választások után**
 - kerekasztal valamennyi demokratikus erővel
 - közös alapelvek rögzítése 20 évre
- Reális ez? Nem látszik annak.
- **De: ha az ország vezető politikusai és pártjai a bajok fő okát nem saját tévedéseikben, hanem az ország (a politikai paletta) másik felében látják, akkor a magyar családokra újabb elvesztegetett évtized vár!**
- A gazdasági kilábalásnak politikai előfeltételei vannak.
A hatalom joga helyett a jog hatalma kell! És az értelemé, a szakmáé, az emberségé, az együttműködésé...

Kilábalás 2.

Fő feladatok:

- A **demokratikus** intézmények és a demokratikus működés megerősítése (Alaptörvény, Alkotmánybíróság, ÁSZ, Költségvetési Tanács, kinevezések, média)
- Vissza az **európai** értékekhez és együttműködéshez, a magyar érdekek valódi védelméhez
- **Szakmai** alapokon álló, a társadalmat **partnernek** tekintő kormányzás
- Szívós munkával, több év alatt a **jogbiztonság és a kiszámíthatóság helyreállítása**
- **Átláthatóság, őszinte, tisztességes tájékoztatás**
- **Bizalom, hitelesség** – Brüsszeltől Moszkváig

Kilábalás 3.

Fokozatos gazdaságpolitikai fordulat fő elemei

- ✓ több üzleti **beruházás**, több **foglalkoztatás**, nagyobb **növekedés**
- ✓ **oktatás** minőségi fejlesztése
- ✓ **szociális** védőháló erősítése
- ✓ közös szakmai-politikai fórumokon az **egészségügy** és a **közösségi közlekedés reformjainak kidolgozása**
- ✓ az állam **modernizálása EU-forrásokból**

**A túladóztatott, túlszabályozott és államosított gazdaság
újraélesztése.**

Kilábalás 4.

Az üzleti bizalom és környezet javítása:

- **szavak és tettek** azonosak (fiskális és monetáris hitelesség)
- új üzleti projektek idecsábítása jól célzott **biztosítékokkal** és **kedvezményekkel**
- a hazai tőke és munkaerő számára **nyugodt** vállalkozási és munkavállalási **lehetőségek** (például az elektronikai iparban és a kapcsolódó szolgáltatásokban, az egészségügyben, idős- és gyerekgondozásban, a zöld- és biogazdaságban)
- **békekötés a bankrendszerrel** (pl. x egységnyi hitelállomány-növelés esetén y egységnyi bankadó elengedése), NPL kezelése
- az **ágazati válságadók** fokozatos csökkentése a **nemzetközileg szokásos körre és mértékre** (most a GDP 3%-a!)
- az **adóadminisztráció** jelentős és **valós egyszerűsítése**, fehérítő lépések

Kilábalás 5.

Oktatás, képzés:

- **irány** a XXI. század
- programok a **kisgyerekek jó iskolához** való eljuttatására, a **szakképzetlenség** újratermelődésének **mérséklésére**, az **iskolázottak legális** munkához juttatására
- **5 alapkészség** mindenkinek, de **rugalmas** eszközökkel
- mindehhez a **közoktatás színvonalának** emelése **jobban felszerelt, koncentráltabb** intézményrendszerben
- a továbbképzésben a **rugalmasság**, a **kreativitás**, a **csapatmunka** és az **innovációs készség** fejlesztése
- a **felsőoktatás minőségi fejlesztése**, első évben ingyenesen, később tanulmányi eredménytől és szociális helyzetétől függően ingyenesen vagy térítéssel

Kilábalás 6.

Igazságosabb adórendszer, szociális védőháló:

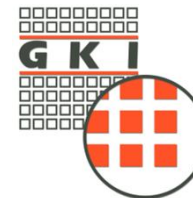
- az **alacsony jövedelmű** foglalkoztatottak **erősen megemelt közterheinek mérséklése**, ezzel a kis- és közepes vállalkozások versenyképességének javítása
- **ésszerűen progresszív** személyijövedelem-adózás, a tőkejövedelmekre is
- **szorosabb kapcsolat a közterhek fizetése és a társadalombiztosítási (egészségügy és nyugdíj) szolgáltatások között**
- az új munkanélkülieknél az ellátás megemelése **5 hónapra**
- **csak a kiugróan magas jövedelműeknél** mérséklődik a gyermek utáni adókedvezmény és a családi pótlék

Kilábalás 7.

- A többsébségű EU-ban **közel maradni** a mélyen integrálódó maghoz
- A feltételek megteremtését követően kérnünk kell felvételünket az **ERM2-be, majd euró!**
- Bízni lehet abban, hogy a változtatások nyomán a **gazdasági növekedés meghaladja az évi 2%-ot, óvatosságból** azonban a lépések tervezésénél célszerű **1,5-2%-os GDP-bővüléssel számolni**
- Fontos a széles értelemben vett **társadalmi jól-lét** fokozása
a nyugodtabb társadalmi légkörön, a tolerancián és a civil szféra erősödésén keresztül

Ezzel 2016-tól egy fokozatos felzárkózás elkezdődne.

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!